

oktatási segédanyag
a Ludwig Goes Pop című kiállításához

Kedves Pedagógusok!

A Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum számára mindig is fontos volt, hogy a kiállításainkra és programjainkra látogató osztályok az oktatáshoz szervesen kapcsolódó, informatív és tanulságos élményekben részesüljenek. Elsőszámú feladataink közé tartozik a múzeum falai között őrzött értékek minél szélesebb körben történő megismertetése. Ehhez elengedhetetlen az iskolákkal való hosszútávú és eredményes együttműködés, de az osztályszintű múzeumlátogatások megszervezése a megnövekedett anyagi igények és a tanárok leterheltsége miatt egyre nehezebb feladatnak ígérkezik. Tudjuk, mekkora munkát vállal az a pedagógus, aki – gyakran csupán saját lelkesedésétől hajtva – jóval a munkaidején túl dolgozva készíti föl a gyerekeket a múzeumlátogatásra, kíséri őket a helyszínre, és építi be a tananyagba a megszerzett tapasztalatokat. Jelen dokumentum a magyarországi múzeumok közül elsőként kínál részletesen kidolgozott segédanyagot pedagógusok számára a múzeumlátogatást megelőző és feldolgozó órákhoz.

A segédanyag kész feladatokat tartalmaz, megoldókulccsal, tanári háttérinformációkkal és a feladatokhoz szükséges valamennyi melléklettel.

A segédanyagot **7-8. évfolyamos osztályoknak** ajánljuk, elsősorban **vizuális kultúra** és **magyar nyelv és irodalom** órákra, de tartalmaz ötleteket **történelem**, **erkölcstan**, **informatika** és **osztályfőnöki** órára is. A megoldókulcsok elején jelöljük a **kerettantervi kapcsolódásokat**.

Reméljük, hogy a segédanyag hozzájárulhat, hogy a múzeumlátogatás még nagyobb élmény legyen, és szervesen kapcsolódjon az iskolák oktatási programjához. Örömmel vesszük, ha a kedves kollégák visszajelzéseikkel, észrevételeikkel és javaslataikkal segítik munkánkat.

Szeretettel várjuk Önöket a Ludwig Múzeum kiállításaira!

★ ÖTLETEK A MÚZEUMLÁTOGATÁST ELŐKÉSZÍTŐ ÓRÁRA	4
★ ÖTLETEK A MÚZEUMLÁTOGATÁST KÖVETŐ ÓRÁRA	10
★ TANÁRI HÁTTÉRINFORMÁCIÓK ÉS MEGOLDÓKULCS	14
★ MELLÉKLET	21
★ IMPRESSZUM	23

NŐSZEREPEK

Eszközигény: 1. sz. melléklet – csoportonként 1 db

A tanár felosztja az osztályt négy egyforma csoportra, mindegyiknek ad egyet az 1. sz. mellékletből kinyomtatott lapokból, és kijelöli, hogy melyik csoport melyik képpel foglalkozzon, de úgy, hogy a többiek ne hallják.

Beszélgétek meg, mi van a képeken! Vegyétek figyelembe az alábbi szempontokat:

- ★ Hány ember van a képen és milyen környezetben?
- ★ Mik a kompozíció jellegzetességei? Hol találkozhattatok már ilyen jellegű ábrázolással?
- ★ Kinek szólnak a szövegbuborékokban megjelenő szavak? Milyen a viszonya a beszélőnek és a megszólítottak?

Találjatok ki egy rövid történetet a kép köré, és egy perces némajátékban adjátok elő a többieknek!

- ★ Próbáljátok kitalálni, hogy melyik csapat melyik képpel foglalkozott!
- ★ Minden helyes találat után kaptok egy pontot. Ha a te csapatom némajátékát találták el helyesen, akkor annyi pontot kapsz, ahányan eltalálták. Így összesen hat pont gyűjthető.

Olvassátok el az alábbi szövegrészleteket!

„Költő lehetett a kedvese Ruth St. Denisnek, az amerikai leánynak, aki előttünk táncolt az orfeum színpadán. Sőt, ha nem volna olyan fiatal, és ha meg nem sérteném, azt gondolnám, hogy a költőn kívül egy festő, egy muzsikuss és egy világosító kedvese is volt. Nő magától nem tud ilyet táncolni, nem tudja megtalálni a nagyszerű, egzotikus és mégis igaz hangulatot. Az a sejtésem, hogy Ruth St. Denis egy csodálatos hangszer, amelyen egy vagy több láthatatlan férfi genialitása játszik.”

(Bródy Sándor: Ruth St. Denis. In: B. S., Komédia. Bp., 1911. 203)

„– Mi járatban vagy, gyermek? – kérdi az elnök közönyösen. (Az ilyen merev, szigorú hivatalnoknak nincs érzéke semmi iránt.)

A lány megigazítja fekete kendőjét a fején, és mély sóhajjal feleli:

– Nagy az én bajom, nagyon nagy.

Hangja lágy és szomorú, a szívekig hat, mint a zene, mely mikor már elhal is, mintha még mindig zendülne a levegőben, elváltoztatva mindenkit és mindent.

A bírák arca nem olyan mogorva többé, a király képe meg az országbíróé is odább, nyájasan integet neki a néma falról, hogy csak beszélje el azt a nagy bajt.

Ott az írás, elmondja az; csak hogy azt még előbb meg kell keresni a keblében, ki kell gombolni a pruszlík felső kapcsát, s kezeivel belenyúlni érte.

Ó, a csúf kapocs! Ni, lepattant... leesett. Milyen elbűvölő látvány, amint lehajol érte szemérmesen, s az írás is kihull onnan.

A kegyetlen szürke fej, az elnöké, elfordul, csak a nagy kövér kéz van kinyújtva az írás felé.

– Egy végzés! – dűnnyögi, amint szűrő szeme elszalad az iraton. – Bede Anna felhívatik, hogy félévi fogházbüntetését mai napon megkezdje.”

(Mikszáth Kálmán: Bede Anna tartozása, 1882)

- ★ Milyennek festi le a két szöveg a nőket? Ehhez képest milyenek a nők Roy Lichtenstein képein?
- ★ Hogyan viszonyulnak a férfiak a képeken és a szövegekben az ábrázolt nőkhez?
- ★ Bródy Sándor tudósításában szereplő táncosnőnek nem sokkal később férjhez kellett mennie, mert különben a jó családból származó lányokat nem engedték volna el szüleik a tánciskolájába. Mit gondolsz, miért?

Gyűjtsetek érveket az állítások mellett és ellen!

- ★ Egy női focicsapat létrejöttét az iskolában...
 - ◇ támogatnám, mert:.....
 - ◇ nem támogatnám, mert:.....
- ★ Egy férfi szinkronúszó csapat szervezését az osztályban...
 - ◇ támogatnám, mert:.....
 - ◇ nem támogatnám, mert:.....

Roy Lichtenstein: Vicki! M-mintha a te hangodat hallottam volna!
(1964, Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum)

LÍRA ÉS SZTÁRKULTUSZ

The Who, Velvet Underground, Elvis Presley, Simon & Garfunkel

Vizsgáld meg a dalszövegeket és magyar fordításukat, majd párosítsd az előadókkal!

„And the people bowed and prayed
To the neon God they made
And the sign flashed out its warning
In the words that it was forming
And the signs said, 'The words of the prophets
Are written on the subway walls and tenement halls'
And whispered in the sounds of silence.”
(The Sound of Silence, 1964)

„És az emberek félték és imádták
A neon istent, akit ők alkottak
És a jel felvillant, figyelmeztetve
A szavakban alakot öltve.
És a jel mondja 'A jósok szavait az
aluljárók és romházak falaira írják'
És suttogják a csend hangjaiban.”
(A csend hangja, 1964)

„Ev'ry time I kiss your sweet lips
I can feel my heart go flip flip
I'm such a fool for your charms
Take me back baby in your arms
Like to hear you sighin'
Even though I know you're lyin'
Cause I love you too much!”
(Too much, 1957)

„Mindig, amikor megcsókolom édes ajkaid,
Érzem, ahogy ugrál a szívem,
Annyira megbolondulok a bájaidtól!
Karold át a hátam, kedves,
Szeretem hallani a sóhajod,
Még akkor is, ha tudom, hogy hazudsz,
Mert túlságosan szeretlek!”
(Túl sok, 1957)

„Here she comes, you better watch your step
She's going to break your heart in two, it's true
It's not hard to realize
Just look into her false colored eyes
She builds you up to just put you down, what a
clown!”
(Femme Fatale, 1967)

„Itt jön, vigyázz, hová lépsz!
Kettétöri a szíved, bizony.
Nem nehéz fölismerni,
csak nézz hamisan csillogó szemébe!
Fölemel téged, csak hogy utána eldobjon,
micsoda egy bohóc.”
(A végzet asszonya, 1967)

„People try to put us down
Just because we get around
Things they do look awful cold
I hope I die before I get old”
(My generation, 1965)

„Az emberek le akarnak nyomni minket,
Csak mert erre lógunk
Annyira kihűlt már, amit csinálnak...
Remélem, meghalok, mielőtt
megöregszem!”
(Az én generációm, 1965)

Elvis Presley

- ★ A rock and roll és pop kultikus ikonja, a rajongók körében számtalan legenda kering róla. 1977-ben arcképe Mickey egér után a világ második legtöbbet reprodukált képe lett. Női rajongói epedeztek utána szívszorító számai, extravagáns ruházata és csípőmozgása miatt.
- ★ Szám címe:

The Who

- ★ Energikus és progresszív rockzenekar, fellépéseiket nem egyszer hangszereik összetörésével fejezték be. Ezt a számukat egy legendás fellépésen, a hippie életérzést ünneplő woodstocki fesztiválon is eljátszották, legutóbb pedig a *Minyonok* című filmben Bob király uralkodása alatt hallhattad.
- ★ Szám címe:

Velvet Underground

- ★ Az alternatív avantgarde és rock zenét ötvöző zenekart Andy Warhol vezette Factory nevű ösztönművészeti műhelyében.
- ★ Szám címe:

Simon & Garfunkel

- ★ Költői, mély impressziókat keltő számaikról híres énekes páros. A *Diploma előtt* című film tette őket híressé 1967-ben.
- ★ Szám címe:

Andy Warhol: Single Elvis (1964, Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum)

TÁRGYAK ÉS MŰTÁRGYAK I.

eszközигény: 2. sz. melléklet – fejenként 1 db

Alakítsatok négyfős munkacsoportokat!

Jegyezd meg, hogy kivel vagy együtt! Ennek a feladatnak lesz még folytatása a múzeumlátogatás alatt illetve után is.

Soroljatok fel tevékenységeként két egyszerű és jellemző tárgyat, dolgot: evés / öltözködés / bulizás / otthonülés / tanulás / beszélgetés (például „200 forintos pizzaszelet” vagy szmájli).

- ★ Írjátok föl a táblára az összegyűjtött tárgyakat, dolgokat! Mindegyik csak egyszer szerepeljen, de amelyik több csapatnak is eszébe jutott, azt húzzátok alá annyiszor, ahány gyűjtésében szerepel!
- ★ Beszéld meg a csoportoddal, hogy melyik tárgyról tudnád elképzelni, hogy műalkotás lehet belőle! Melyik az a tárgy, amelyik biztosan nem lehetne műalkotás? Gyűjtsetek érveket!

A csapatok képviselői menjenek a táblához:

- ★ A műalkotásnak jelölt tárgyakat karikázd be!
- ★ Azokat a tárgyakat, amelyekről a csapat azt szavazta meg, hogy nem lehetne belőle műalkotás, keretezd be szögletesen!
- ★ Ha minden csapat végzett, töröljétek le a kimaradt tárgyakat a tábláról!

Ha van ütközés, tehát ha egy tárgyat az egyik csapat lehetséges műalkotásként jelölt meg, míg a másik bekeretezte, akkor a két csapat sorakoztassa fel érveit!

- ★ Próbáljátok közösen összegyűjteni azokat a tényezőket, amik műalkotássá tehetnek egy tárgyat! Írd fel a három legmeggyőzőbbet:
 - ◇
 - ◇
 - ◇
- ★ Olvasd el, mit írnak erről különböző gondolkodók:

„Művészet: egyfajta tevékenység, amely abban áll, hogy jelek, formák, gesztusok és tárgyak segítségével kapcsolatot hozunk létre a világgal.” – Nicolas Bourriaud: Relációesztétika

„A művészetről nem lehet mást mondani, mint azt, hogy művészet. A művészet, az művészet, mint művészet, és minden egyéb, az minden egyéb. A művészet, mint művészet, nem más, mint művészet. Az, ami nem művészet, az nem művészet.” – Ad Reinhardt: A művészet mint művészet

„A művészet a mágia leszármazottja...” – Perneczky Géza: Művészet az ezredfordulón

„Minden művészeti jelenség, minden műalkotás sokkal teljesebb annál, semhogy bármilyen pontos vagy részletező definícióval sajátos gazdagságát ki tudnánk meríteni.” – Beke László: Műalkotások elemzése

Válassz a csapattal egyet az alábbi tárgyak közül!

- ★ Sapka
- ★ Konzervdoboz
- ★ Villanykörte
- ★ Gyufa
- ★ Hamburger
- ★ Autó
- ★ Céltábla
- ★ Amerikai zászló

A tanár kiosztja mindenkinek a 2. sz. mellékletből kinyomtatott ábrát.

Írd föl a lap sarkára a választott tárgyat, és vidd magaddal a kiállításra! A rubrikákat az alábbi szempontok szerint töltsd ki:

- ★ **Középre** írd fel egy olyan, a kiállításon talált műalkotás címét és adatait, amin szerepel a csapod tárgya!
- ★ **Kompozíció:** Írd le, hogy milyen tárgyak és formák milyen elrendezésben jelennek meg a műalkotáson! Figyeld meg, hogy van-e szimmetria, ismétlődés, van-e a kompozíciónak központja! Van felismerhető térábrázolás? Ha vannak szereplők, ki a főszereplő?
- ★ **Téma:** Miről szól a műalkotás? Próbáld megfogalmazni az üzenetét!
- ★ **Szín- és anyaghasználat:** Milyen anyagból készülhetett a tárgy és milyen technikával? Alkalmaz-e valamilyen furcsa, szokatlan megoldást? Fekete-fehér, netán tiszta színeket használ inkább (piros, kék, sárga), vagy pedig árnyalatokat?
- ★ **Tárgy:** Figyeld meg a csapod tárgyának helyét és funkcióját a műalkotásban! Központi vagy mellékes szerepet tölt be? Miért fontos, hogy benne legyen éppen ebben a műben?

**Tom Wesselmann: Tájkép No. 4.
(1965, Ludwig Múzeum – Kortárs
Művészeti Múzeum)**

TÁRGYAK ÉS MŰTÁRGYAK II.

Eszközigény: a feladat első felében már kiosztott feladatlapok; csoportonként egy ív csomagolópapír

Ne felejtsetek el magaddal hozni a múzeumban kitöltött ábrát!

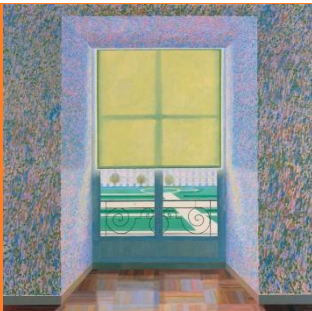
A múzeumlátogatás során számos benyomást és élményt szerezhettél a pop arttől. Megváltozott a véleményed a hétköznapi tárgyaknak a műalkotások létrejöttében betöltött szerepéről? Vagy épp megerősödött? Keresd meg újra a csapated tagjait, és beszéljétek meg a tapasztalataitokat!

Vesd össze a kitöltött ábrádat csapattagjaid ábráival! Fedd le az asztalt csomagolópapírral, és rajzold rá a lapodon is látható ábrának felnagyított változatát!

- ★ A tapasztalatokat, tanulságokat, ötleteket írjátok össze a nagy közös csomagolópapírra! Középre írjátok föl az összes műalkotás címét és adatait, amivel a csoport tagjai foglalkoztak!
- ★ Ha mindannyian ugyanazt a képet választottátok, akkor szedjétek össze a csapattagok gondolatait valamennyi szemponthoz! Nem baj, ha valahol eltérés van, őrizsetek meg minden gondolatot, és támasszátok alá érvekkel!
- ★ Ha kettő vagy több műalkotással dolgoztatok, csináljatok összehasonlító elemzést!

Mutassátok be egymásnak a csapatok eredményeit!

- ★ Osszátok ki magatok között a csapatban a 4 szempontot, (kompozíció, tárgy, szín- és anyaghasználat, téma), és mutassátok be a többi csoportnak!
 - ◇ Minden csapattag 1 percig beszéljen összefüggően!
- ★ A végén a többiek kérdéseket tehetnek fel.
 - ◇ A kérdésre annak a csapattagnak kell válaszolni, akinek a témakörét a probléma érinti, de kérhet segítséget a csapatától.

David Hockney: Ellenfény francia stílusban (1974, Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum)

PROFILKÉP WARHOL-MÓDRA

Eszközigény: számítógépek

Andy Warhol több képsorozatával is találkozhattál a kiállításon.

Különleges technikával készített portrésorozatot többek között Marilyn Monroe, Mao Ce-tung, Mick Jagger és a Ludwig Múzeumot alapító Peter Ludwig arcképével.

Készíts magadnak profilképet Andy Warhol stílusában!

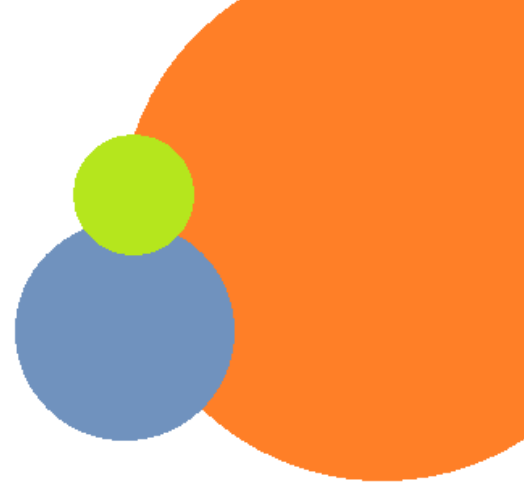
- ★ Figyeld meg Andy Warhol sorozatainak színhasználatát!
- ★ Válassz magadról egy fényképet, és számítógépes képszerkesztő program segítségével készíts belőle sorozatot! A sorozat minden darabja más-más legyen.
- ★ Figyelj rá, hogy a megtartsd az eredeti sorozatok stílusjegyeit!
- ★ Fedezd fel a fényerő, kontraszt, színegyensúly, komplementer színek és gradációs görbék beállításában rejlő lehetőségeket, illetve használd a különböző rajzeszközöket!

**Andy Warhol képei a
Ludwig Goes Pop bécsi
állomásán (MUMOK)**

VALAMI ÉS SEMMI

A kiállítás két legnagyobb műtárgya Claes Oldenburg *Egémúzeum és Fegyvernek látszó tárgyak múzeuma* című műve. A két mű együttesen 643 olyan tárgyat foglal magába, amelyek nagy része hétköznapi környezetben könnyen a szemetesben kötne ki.

Szervezzetek gyűjtést az osztályban! A tárgyakat rakjátok ki a tanári asztalra!

- ★ Olyan tárgyakat keressetek, amik nem tartoznak senkihez, és olyanokat, amik az osztály közös tulajdonát képezik!
- ★ Csoportosítsátok a tárgyakat az alábbi szempontok szerint:
 - ◇ osztálykabala, ereklje, közös emlék
 - ◇ szemét
 - ◇ valaha a tanterem berendezéséhez tartozott, de átlényegült tárgy
 - ◇ elveszettnek hitt tárgy
 - ◇ egyéb:.....
- ★ Ha egy tárgycsoport nem felel meg egyik szempontnak sem, alkossatok közösen újakat!

Olvassátok el az alábbi részleteket Janne Teller *Semmi* című regényéből!

„Semminek sincs értelme. Ezt régóta tudom. Ezért semmit sem érdemes csinálni. Erre most jöttem rá.” – „Pierre Anton aznap hagyta ott az iskolát, amikor rájött, hogy semmit sem érdemes csinálni, ha egyszer amúgy sincs értelme semminek. Mi, többiek, maradtunk.”

A regénybeli osztály elkezdti összegyűjteni azokat a tárgyakat, amik igazán fontosak, hogy bebizonyítsák, Pierre Anton téved, és az életnek igenis van értelme. Amikor valaki beszolgáltat valamit, kijelöli, hogy ki legyen a következő, és mit adjon be:

„Amikor Dennis leadta az utolsó négy szerepjátékos könyvét is, mintha megtört volna a jég. Mert Dennis tudta, hogy Sebastiannak nagyon sokat jelent a horgászbotja. És Sebastian tudta, hogy Richard odavan a fekete focilabdájáért. És Richardnak föltűnt, hogy Laura mindig az afrikai papagájos fülbevalóját hordja.”

Így kezdi el építeni az osztály a Fontos Dolgok Halmát. Mit gondolsz, sikerrel járnak, sikerül megtalálniuk az élet értelmét?

- ★ Töltsd ki a táblázatot Oldenburg műve, a regényrészlet és a saját osztályod gyűjtése alapján!

	Fegyvernek látszó tárgyak múzeuma	Fontos Dolgok Halma	az osztályod gyűjtése
Hogy kerültek össze ezek a tárgyak?			
Fontosak voltak-e a tárgyak, mielőtt a gyűjtésbe belekerültek volna?			
Fontosak lettek-e a tárgyak attól, hogy belekerültek a gyűjtésbe?			
Mi történne a tárgyakkal, ha egyszer kikerülnének a gyűjteményből?			

Claes Oldenburg: Mouse Museum (1972-77)

NŐSZEREPEK

Kerettantervi kapcsolódások

A nőiség társadalmi és művészi megítélése számos ponton kapcsolódik az általános iskolák 7-8. évfolyamos tananyagához. **Történelem**ből a századforduló és a huszadik század első felének társadalmi felépítése, a feminista mozgalmak elterjedése, a női jogok és a családban, valamint a társadalomban betöltött nőszerepek kínálnak kapcsolódási pontot. **Magyar nyelv és irodalom** órán ekkor ajánlott Mikszáth Kálmán *Bede Anna tartozása* című műve, amihez külön elemzési szempontot kínál a nő-férfi viszony vizsgálata. A Lichtenstein-képek elemzése közben felmerülhet számos olyan fogalom, amit a kerettanterv a népszerű irodalom, illetve az irodalom határterületeinek bemutatása kapcsán kiemel (például képregény, jellemző karakterek, ponyva, forgatókönyv, giccs, hatás). **Erkölcstan** órán vizsgálható a nők szerepe a párkapcsolatokban, család- és otthonteremtésben, valamint a nemiség és a nemi tudat szempontjából.

- ★ Mikszáth novellájának további ilyen irányú elemzéséhez kínál jó támpontot: Dohy Balázs – Hudáky Rita: *A jogszerűség és a mágikus tudat* (Kortárs, 2015. július-augusztus)
- ★ Az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet hetedik osztályosok számára készített kísérleti történelem tankönyve az V. rész 27. fejezetében kínál tananyagot a huszadik század elejének nőkérdéséhez.

A Lichtenstein-képek vizsgálata

Mik a képek esztétikai jellemzői? Miből látjuk azonnal, hogy képregénybe illő ábrázolási módról van szó?

- ★ Szűk képkivágás, lényegre törő, drámai gesztusok mind a verbális, mind a vizuális jelzések esetében.
- ★ Tiszta, könnyen nyomtatható színek, világos kontúrok az eredményes sokszorosítás érdekében.
- ★ Felnagyított pixelekre emlékeztető, pöttyöző technika.
- ★ Mind a négy női karakter tökéletes, babaszerű, leegyszerűsített figura, céljuk a férfiszemnek való megfelelés. Noha csak a fejüket látjuk, nőies vonásaikat a művész szinte karikaturisztikusan kiemelte (duzzadt ajkak, hosszú szempillák, haj).

A némajáték célja, hogy a gyerekek elgondolkozzanak rajta, milyen helyzetekben hangozhatnak el a karakterektől ezek a mondatok. A feladat előkészítheti a szövegek közös értelmezését, és rávezeti a gyerekeket mind a négy kép alapos megfigyelésére.

- ★ A gyerekek tovább motiválhatóak, ha a nyertes csapat valamilyen, az órán megszokott előnyhöz jut, például pluszpontban részesül.

A képek és a szövegek összevetése a nők társadalmi helyzetének vizsgálatára vezet rá a huszadik században és a mai világban. Nyolcadikos osztályokban már felmerülhet a kérdés: a serdülő lányoknak mennyire kell megfelelni a férfiszem képzelt vagy valós elvárásainak? Az erős teststilizáció, a felnőttnek és érett nőnek látszás vágya minden esetben méltóságot, vagy épp megaláztatást eredményez? Ha az osztályban ilyen kérdések merülnek fel, különösen fontos a tanári diszkréció, hogy a gyerekek ne érezzék kényelmetlenül magukat egymás előtt.

LÍRA ÉS SZTÁRKULTUSZ

Kerettantervi kapcsolódás

A kerettanterv **magyar nyelv és irodalom**ból 7-8. osztályban a három irodalmi műnem tanításakor (líra, epika, dráma) külön hangsúlyt fektet rá, hogy a gyerekek ne csak klasszikus, de modern és kortárs alkotásokkal is találkozzanak. A dalszövegek műfaji elemzése további lehetőségeket rejt a líra jellemzőinek megismerésében. **Ének-zene** tantárgyból a huszadik századi zenetörténeti korszakok és stílusjegyek megkülönböztetéséhez nyújthat segítséget a feladat. A sztárok esztétikai megjelenítése, az albumborítók (amik nem egy esetben önálló képzőművészeti alkotásként is értelmezhetőek), valamint a modern klippek felépítésének vizsgálata jól kapcsolódik a **vizuális kultúra** óra kerettantervéhez.

Dalszövegek párosítása

A feladat célja, hogy a gyerekek megismerkedjenek a hatvanas évek zenei világával, stílusával és leghíresebb előadóival. A pop art képzőművészet számtalan ponton kapcsolódik a sztárkultuszhoz és a zenei világhoz, ezért ezekkel az ismeretekkel könnyebb lesz értelmezni a kiállítást.

Nem cél, hogy a kapott információk alapján feltétlenül rájöjjenek, hogy melyik előadóhoz melyik szám tartozik, de fontos, hogy választásukat megfelelő érvekkel alá tudják támasztani.

- ★ Helyes megoldás:
 - ◇ Elvis Presley: Too much
 - ◇ The Who: My Generation
 - ◇ Velvet Underground: Femme Fatale
 - ◇ Simon & Garfunkel: The Sound of Silence

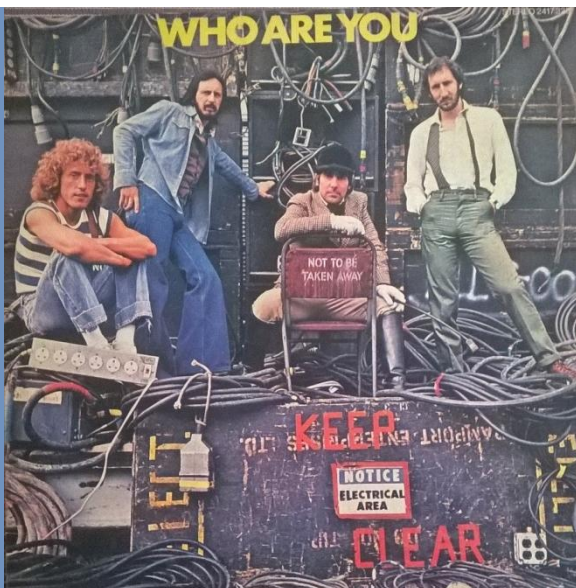
Előfordulhat, hogy a gyerekek ismerik valamelyik előadót, ebben az esetben fontos, hogy lehetőséget kapjanak a megszólalásra, így is gyarapítva a közös ismereteket!

Ha van lehetőség zenehallgatásra, a számok az alábbi linkeken érhetőek el:

- ★ Too much:
 - ◇ <https://www.youtube.com/watch?v=uieAO76nld4>
- ★ My Generation
 - ◇ <https://www.youtube.com/watch?v=594WLzzb3JI>
- ★ Femme Fatale:
 - ◇ <https://www.youtube.com/watch?v=sFmfqx-lxTQ>
- ★ The Sound of Silence:
 - ◇ <https://www.youtube.com/watch?v=FaSFzp6IDgw>

Beszélgessünk a sztárkultuszról! Milyen sztártípusok vannak ma? Ma mik a zenei élet meghatározó stílusirányzatai?

- ★ Ebben a feladatban fontos, hogy a gyerekek a saját mindennapi tapasztalataikkal, zenei élményeikkel vethessék össze a tanultakat.
 - ◇ Wellhello, One Direction, Adele, Katy Perry, Nightwish, Irie Maffia, Robbie Williams, Taylor Swift, Bruno Mars, Eminem, Beyonce, Christina Aguilera, stb.
- ★ Andy Warhol szerint bárki híres lehet tizenöt percre. Ma mit jelent ez a kijelentés, és mit jelentett akkor?
 - ◇ Az internet megjelenésével valóra vált Andy Warhol jóslata, hiszen a videómegosztó portálok és blogok világában soha nem látott nyilvánosságot és népszerűséget lehet elérni csupán néhány ötletes megnyilvánulással. De a fölkapott hírességek épp ilyen gyorsan el is tűnnek a süllyesztőben.

**The Who lemezborító
(1978)**

TÁRGYAK ÉS MŰTÁRGYAK I-II.

Kerettantervi kapcsolódás

Amennyiben a **vizuális kultúra** óra a különböző korok és korszakok kronologikus feldolgozását követi, a kerettanterv 7-8. évfolyamban ajánlja a 20. század irányzatainak bemutatását, többek között Andy Warhol munkásságát. Andy Warhol a pop art egyik legfontosabb alakjaként számos művel szerepel a kiállításon, és a feladat lehetőséget kínál rá, hogy a gyerekek az egész korszak szellemiségébe és művészeti felfogásába ágyazva ismerkedhessenek meg művészetével. A feladat külön hangsúlyt fektet a kerettantervben 7-8. évfolyamos diákok számára ajánlott kompetenciák fejlesztésére, úgymint a célirányos vizuális megfigyelési szempontok önálló alkalmazása, tárgyi környezet elemző megfigyelése, önálló kérdések és vélemény megfogalmazása valamint ezek érvekbe rendezése. **Magyar nyelv és irodalom** órán a feladat a gyerekek érvelési képességeinek fejlesztéséhez, illetve az ikon, index, szimbólum fogalmak megismertetéséhez kapcsolható.

Szógyűjtés a táblán

A feladat fontos része, hogy a táblán végül egyértelműen látsszon, hogy melyek voltak a legnépszerűbb tárgyak.

- ★ Evés:
 - ◇ gyorséttermek, street food, menza, vendéglők és a konyha világa
 - ◇ kanál, lábos, hamburger, tálca, szalvéta, stb
- ★ Öltözködés
 - ◇ egyes közösségek, korosztályok jellegzetes ruhadarabjai
 - ◇ yolo-szemüveg, hipster-sapka, tükör, divatlap, zokni, Párizs, stb
- ★ Bulizás
 - ◇ dj, zene, barátok, körömlakk, sör, kocsma, lakás, smink, stb
- ★ Otthonülés
 - ◇ fotel, könyv, tv, gyerekszoba, laptop, film, tanulás, játék, stb
- ★ Tanulás
 - ◇ könyv, füzet, szövegkiemelő, laptop, internet, íróasztal, stb
- ★ Beszélgetés
 - ◇ pad, telefon, szünet, emotikon, chat, stb

A gyűjtés jellegétől függően beszéljük meg, melyek azok a tárgyak, amelyek a hatvanas években is már részesei voltak a mindennapi életnek, és melyek azok, amik nem, vagy azóta nagyon sokat változtak!

Érvelés

A műalkotás mibenlétének meghatározására már számtalan kísérlet született, de egyik sem tekinthető maximálisan kielégítőnek. Éppen ezért a gyerekek feladta sem egy megdönthetetlen definíció írása, csupán szempontok összegyűjtése. Az idézetek segítenek tárgítani az előzetes elképzeléseket. Néhány példa:

- ★ esztétikai érték
- ★ szórakoztató jelleg
- ★ kódolt üzenet
- ★ másodlagos, metaforikus vagy szimbolikus jelentés az elsődleges funkcionalitáson túl
- ★ technikai bravúr, aprólékos kivitelezés
- ★ a művészet intézményrendszereinek (múzeumok, vásárok, galériák, kritikai lapok és fórumok, stb) legitimáló szerepe

Tárgyválasztás

A csoportok tagjai azonos tárgyakkal dolgozzanak, de a műalkotások kiválasztása már egyéni feladat. Ha egy tárgy több műalkotáson is szerepel, akkor a csoporttagok egyéni döntése, hogy mindannyian ugyanarról, vagy pedig különböző művekről írnak – a lényeg, hogy a papírra mindenkinek a saját gondolatai kerüljenek.

A felsorolt tárgyak mindegyike szerepel a kiállításon egy vagy több műalkotásban:

- ★ Andy Warhol: Campbells leveskonzervek; Brillo dobozok
- ★ Jasper Johns: Festett bronz; Villanykörte; Céltábla; Zászló
- ★ Jim Dine: Three Angels for Lorca
- ★ Raymond Hains: Seita
- ★ Tom Wesselmann: Tájkép No. 4
- ★ Claes Oldenburg: Stove

A feladat célja, hogy a kiállítás során a gyerekeket figyelmes és elemző befogadásra ösztönözze. A feladatlap kitöltésével fejlődik az önálló véleményalkotás, a megfigyelőkészség és a vizuális látvány verbális eszközökkel történő kódolásának képessége.

Eredmények bemutatása

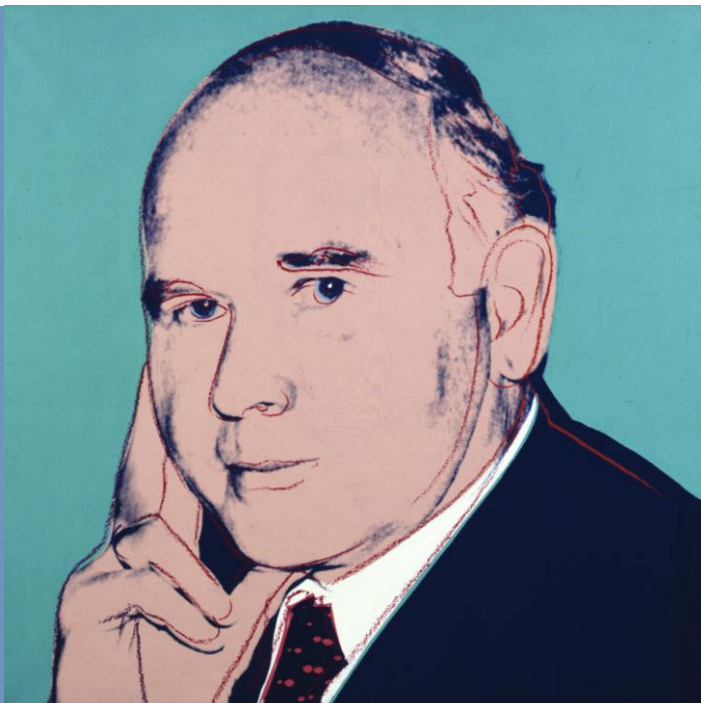
A feladat célja önálló műelemzések létrehozása. A gyerekek választásuktól függően készíthetnek összehasonlító, illetve egy műre koncentrálnó elemzést is. Az eredmények prezentálása jó lehetőséget ad a nyilvános megszólalás, az összefüggő előadásmód és a gondolatok érthető sorba fűzésének begyakoroltására, ugyanakkor a csapatmunka biztosítja, hogy azok a gyerekek se érezzék kényelmetlenül magukat, akik nehezebben mondják el a saját gondolataikat a közösség előtt. A feladat fontos része az egyéni eredmények átírása a közös csomagolópapírra, mert a gondolatok így szimbolikusan is a csapat közös kincsévé válnak.

PROFILKÉP WARHOL-MÓDRA

Kerettantervi kapcsolódás

A számítógépes képszerkesztő programok használatát 7-8. évfolyamban ajánlja a kerettanterv **informatika** órára. A feladat lehetőséget kínál rá, hogy a gyerekek kreatívan ismerkedjenek meg a különböző programokkal, és motiváltnak érezzék magukat a lehetőségek minél szélesebb körű kihasználásában. **Vizuális kultúra** tárgyból a technikai médiumok, a szitanyomat és a számítógépes grafikai eljárásokhoz kerülhetnek közelebb a diákok a feladat révén.

Számítógépek hiányában az ötlet házi feladatnak is adható, az eredményből virtuális kiállítást lehet rendezni facebookon vagy az iskola honlapján.

Andy Warhol: Peter Ludwig (1980, Ludwig Forum für Internationale Kunst, Aachen)

VALAMI ÉS SEMMI

Kerettantervi kapcsolódás

Ez a feladat különösen alkalmas **osztályfőnöki** órára, mert alkalmat ad az osztály történetének és működésének megbeszélésére, valamint felhívja a figyelmet az osztály környezetére és tárgykultúrájára. **Magyar nyelv és irodalom** órán ugyan nem része a tananyagnak Janne Teller *Semmi* című regénye, de a kortárs epikai művek tanításánál izgalmas és tanulságos része lehet az oktatásnak. **Vizuális kultúra**hoz az előző feladatokhoz hasonlóan a huszadik századi műfajok, köztük a koncept art fogalmán keresztül kapcsolódik.

- ★ A *Semmi* további elemzéséhez és feldolgozásához Csobánka Zsuzsa projektje kínálhat támpontot, melynek dokumentációja az alábbi linken érhető el:

◇ <http://www.osztalyfonok.hu/cikk.php?id=1022>

Tárgyak gyűjtése

Az osztályterem átnézése során figyeljünk arra, hogy személyes tárgyak akaratlanul ne kerüljenek bele a gyűjtésbe! Nem a Fontos Dolgok Halmának reprodukálása a cél, hanem az osztály több éves működésének melléktermékeként fölgyülemlett tárgyak minőségének és mennyiségének vizsgálata.

Egy kötetlen beszélgetés, az egyes tárgyakhoz kötődő emlékek elmesélése összekovácsolhatja az osztályt!

Könnyen lehet, hogy a gyerekek egy része ismeri a *Semmit*, de – mivel nagyon rövid terjedelmű – azok is hamar elolvashatják, akiknek a feladat keltette fel a kíváncsiságukat.

A táblázat kitöltésénél hívjuk fel a figyelmet arra, hogy míg Oldenburg művében a tárgyak azáltal váltak fontossá, hogy bekerültek a gyűjtésbe, addig a Fontos Dolgok Halmának darabjai egy másfajta átlényegülésen estek át: személytelenek és üresek lettek, akárcsak a pop art képzőművészetben megjelenő tárgykultúra. Az osztály gyűjtése minden közösség esetében speciális, egyéni válaszokat eredményezhet.

A feladat után az osztály közösen szavazza meg, hogy mi legyen az összegyűjtött tárgyakkal. Noha nem ez a feladat elsődleges célja, de a végeredmény egy tiszta, rendezett, személtmentes osztályterem is lehet.

**Claes Oldenburg:
Fegyverek látszó
tárgyak múzeuma
(1972-77)**

melléklet I. – Roy Lichtenstei képei

„Nem érdekel! Inkább megfulladok, minthogy Brad-től kérjek segítséget!”

Csapat:.....

„Ta-talán beteg lett, és nem tudott eljönni a stúdióból!”

Csapat:.....

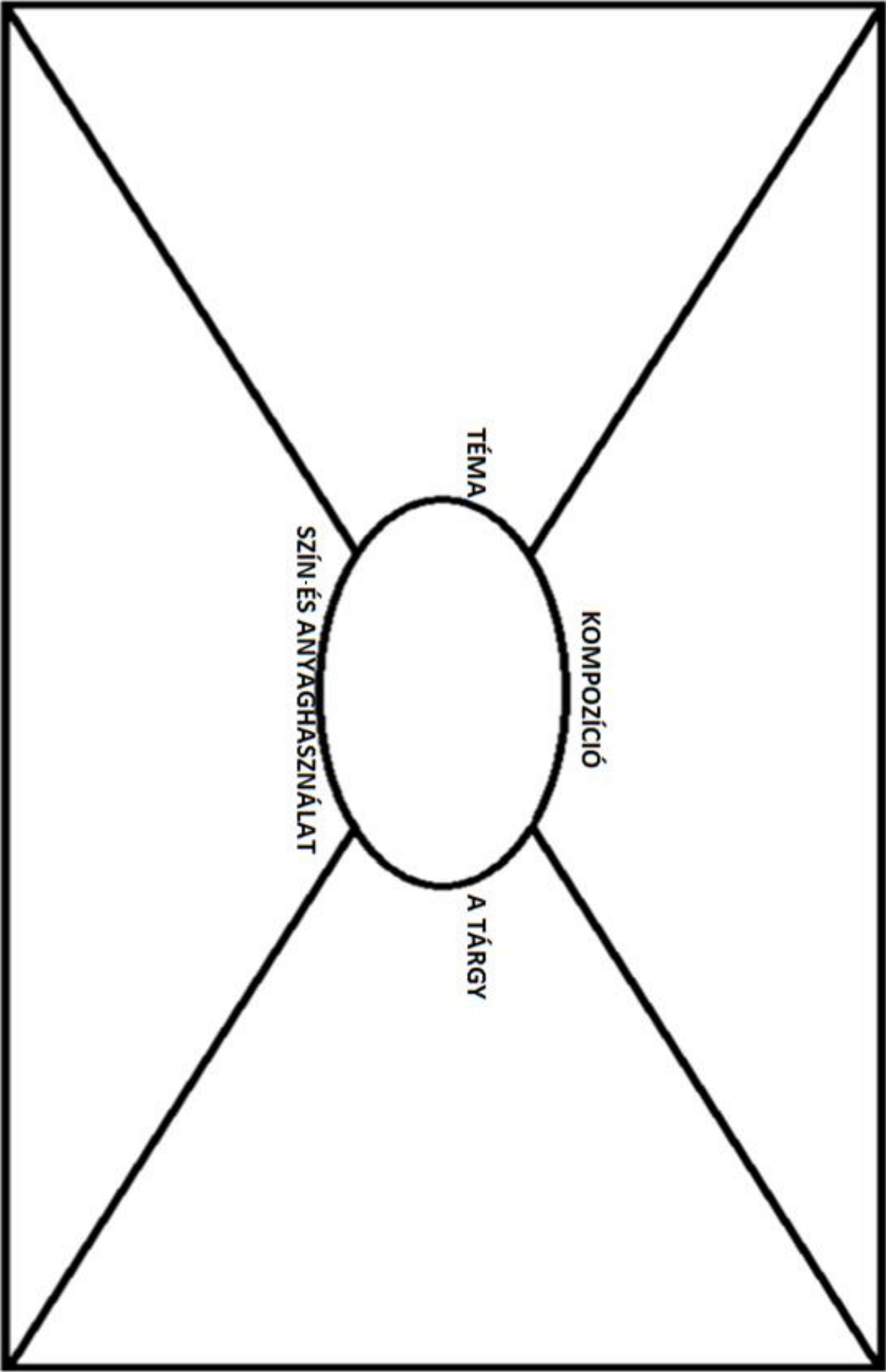
„Oh, Jeff, én is szeretlek, de...”

Csapat:.....

„Vicki! M-mintha a te hangodat hallottam volna!”

Csapat:.....

A kiállítás a Ludwig Múzeumok együttműködésében valósul meg.

Budapesten 2015. október 9. és 2016. január 3. között látható.

Kiállítás-koncepció: Timár Katalin

Kurátorok: Bradák Soma, Popovics Viktória, Timár Katalin

Kérjük, hogy amennyiben használta a segédanyagot, észrevételeit, tapasztalatait ossza meg velünk az alábbi elérhetőségek valamelyikén!

Ludwig Múzeum – Múzeumpedagógiai osztály

Osztályvezető: Hemrik László

<http://www.ludwigmuseum.hu/>

muzeumpedagogia@ludwigmuseum.hu

[\(+36-1\) 555-3477](tel:+3615553477)

A tananyagot készítette: Dohy Anna